

NEBEZPEČNÉ LÁTKY

Nebezpečné látky sú prírodné alebo syntetické látky, ktoré svojimi chemickými, fyzikálnymi, toxikologickými alebo biologickými vlastnosťami samostatne alebo v kombinácii môžu spôsobiť ohrozenie života, zdravia alebo majetku. Obecne pod nebezpečnými látkami rozumieme chemické, rádioaktívne alebo biologické látky. Únik nebezpečných látok môže byť spôsobený deštrukciou stacionárneho zdroja nebezpečnej látky (výrobné zariadenie, sklad, zariadenie využívajúce nebezpečnú látku ako médium napr. chladiarenské zariadenie) alebo z mobilného zdroja pri preprave nebezpečnej látky (autá alebo železničné vagóny určené na prepravu nebezpečných látok).

Ohrozenie nebezpečnými látkami môže byť spôsobené aj teroristickým útokom.

Po vzniku mimoriadnej udalosti spojenej s únikom chemickej nebezpečnej látky, alebo pri bezprostrednej možnosti jej vzniku sa vyhlasuje varovný signál „VŠEOBECNÉ OHROZENIE“ – dvojminútovom kolísavom tónom sirén, ktorý sa po odznení dopĺňa slovnou informáciou prostredníctvom hromadných masovokomunikačných prostriedkov a mestského rozhlasu.

STE ÚČASTNÍKOM DOPRAVNEJ NEHODY SPOJENEJ S ÚNIKOM NEBEZPEČNEJ LÁTKY?

Vozidlo prepravujúce nebezpečnú látku je označené (oranžovo sfarbená tabuľka s čiernym popisom) identifikačným číslom látky, stupňom nebezpečenstva a bezpečnostným piktogramom .

KONAJTE !

- odstavte vozidlo, podľa možností mimo dosah pôsobenia nebezpečnej látky tak, aby zostala zachovaná priepustnosť komunikácie pre príchod záchranných zložiek,
- ak ste sa neočakávane ocitli v dosahu pôsobenia nebezpečnej látky zastavte motor vozidla a urýchlene opustíte kontaminovaný priestor, chráňte si dýchacie cesty vreckovkou,
- bez ohrozenia vlastného života zistite čo sa stalo, v žiadnom prípade sa nepribližujte k havarovanému dopravnému prostriedku,
- oznámte nehodu na linke 112,
- nedotýkajte sa nebezpečnej látky ani predmetov, ktoré by mohli byť ňou kontaminované,
- po príchode záchranných zložiek sa riadte pokynmi veliteľa zásahu alebo polície.

PAMÄTAJTE !

- Ochranná maska a akákoľvek náhrada, slúži iba na únik z ohrozeného priestoru.
- Nebezpečná látka sa pri úniku šíri v smere vetra.
- Únik z ohrozeného priestoru voľte kolmo na smer vetra.

PIKTOGRAMY NEBEZPEČNÝCH LÁTKOK

VÝBUŠNINY

Výbušná látka alebo zmes je tuhá alebo kvapalná látka alebo zmes látok, ktorá je samovoľne schopná chemickou reakciou uvoľňovať plyn pri takej teplote a tlaku a takou rýchlosťou, že spôsobí poškodenie okolitého prostredia. Patria sem aj pyrotechnické látky, i keď neuvolňujú plyny (dusičnan amónny, dusičnan močoviny, nitroglycerín, nitromočovina, ohňostrojné telesá, rôzne výbušniny, trhaviny, rozbušky, roznetky, palivo do raketových motorov, hnacie náplne, náboje, pyrotechnické predmety a ďalšie)

PLYNY

Plyny pod tlakom sú plyny, ktoré sa nachádzajú v nádobe pod tlakom 200 kPa (manometer) alebo vyšším, alebo plyny, ktoré sú skvapalnené alebo skvapalnené a schladené. Patria k nim stlačené plyny, skvapalnené plyny, rozpustené plyny a schladené skvapalnené plyny.

Plyn pod tlakom, pri zahriatí môže vybuchnúť; obsahuje schladený plyn, môže spôsobiť kryogénne popálenia alebo poranenia; rozpustené plyny Aj plyny, ktoré sú za normálnych okolností bezpečné, môžu byť pri stlačení nebezpečné.

HORĽAVÉ LÁTKY

Tento piktogram varuje pred horľavými plynmi, aerosólmi, kvapalinami a tuhými látkami: Horľavá kvapalina je kvapalina, ktorá nemá teplotu vzplanutia väčšiu ako 60 °C.

Horľavá tuhá látka je tuhá látka, ktorá je ľahko horľavá, alebo ktorá môže spôsobiť alebo prispieť k rozvoju požiaru trením. Ľahko horľavé tuhé látky sú práškové, granulované alebo pastovité látky alebo zmesi, ktoré sú nebezpečné, ak sa dokážu ľahko zapáliť pri krátkom kontakte so zdrojom zapálenia, akým je horiaca zápalka, a ak sa plameň rýchlo šíri. Samovoľne reagujúca látka alebo zmes sa považuje za látku alebo zmes s výbušnými vlastnosťami, keď má pri laboratórnom testovaní sklon k výbuchu, rýchlemu zhoreniu alebo vykazuje prudký efekt pri zahrievaní v ohraničenom priestore.

Samozápalná tuhá látka je tuhá látka alebo zmes, ktorá je aj v malých množstvách schopná vznietiť sa v priebehu piatich minút po kontakte so vzduchom. Samovoľne sa zahrievajúca látka alebo zmes je kvapalná alebo tuhá látka alebo zmes, iná ako samozápalná kvapalina alebo tuhá látka, ktorá je schopná sa reakciou so vzduchom a bez dodania energie samovoľne zahrievať; takáto látka alebo zmes sa líši od samozápalnej kvapaliny alebo tuhej látky tým, že k vznieteniu dochádza len vo veľkých množstvách (kilogramoch) a po dlhšej dobe (hodiny alebo dni).

OKYSLIČOVACIE LÁTKY

Piktogram označuje, že ide o oxidujúce plyny, tuhé látky a kvapaliny, ktoré môžu vo všeobecnosti uvoľňovaním kyslíka spôsobiť alebo prispieť k horeniu iného materiálu viac ako vzduch. (roztoky peroxidu vodíka, hnojivá obsahujúce dusičnan amónny, kyseliny chlórístá a chlórečná, chlórečnany, chlórístany a chlórny, dusičnany a dusitany a ďalšie).

TOXICKÉ LÁTKY

Látka, alebo zmes s týmto piktogramom, má jeden, alebo viaceré z týchto účinkov: je karcinogénna; ovplyvňuje plodnosť a plod v tele matky; spôsobuje mutácie; je respiračným senzibilizátorom, pri vdýchnutí môže spôsobiť alergiu, astmu alebo problémy s dýchaním; je toxická pre konkrétne orgány; predstavuje aspiračné nebezpečenstvo, po požití alebo vniknutí do dýchacích ciest môže byť smrteľná

Piktogram označuje, že na látku sa vzťahuje jedno alebo viaceré z týchto varovaní: je akútne toxická (škodlivá); spôsobuje kožnú senzibilizáciu, dráždi kožu a oči; dráždi dýchacie orgány; má narkotické účinky, spôsobuje ospalosť alebo závraty; je nebezpečná pre ozónovú vrstvu

VYSOKO TOXICKÉ LÁTKY

Chemická látka, ktorá je pri kontakte s pokožkou, po vdýchnutí, alebo požití akútne toxická, čo môže viesť až k úmrtiu.

ŽIERAVÉ LÁTKY

Korozívnosť pre kovy - látka alebo zmes, ktorá chemickým pôsobením poškodzuje alebo dokonca spôsobuje zničenie kovov. Žieravá látka môže spôsobiť vážne poleptanie kože a poškodenie očí. (kyseliny a ich zmesi, soli kyselín, halogenidy, hydroxidy, aminoalkoholy, ortuť, farby, farbám príbuzný materiál, náplne hasiacich prístrojov, batérie - mokré plnené kyselinou alebo zásadami alkalických kovov; - suché s pevným hydroxidom draselným a ďalšie)

NEBEZPEČNÉ PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Piktogram upozorňuje, že látka je nebezpečná pre životné prostredie a spôsobuje vodnú toxicitu.

INFEKČNÉ LÁTKY

Látky, o ktorých je známe alebo sa dôvodne predpokladá, že obsahujú patogény - mikroorganizmy (vrátane baktérií, vírusov, rickettsií, parazitov a plesní) alebo ako rekombinácie mikroorganizmov (hybridy alebo mutanty), ktoré u zvierat alebo ľudí spôsobujú infekčné choroby. Geneticky modifikované mikroorganizmy a organizmy, biologické produkty, diagnostické vzorky a infekciou nakazené živé zvieratá.

RÁDIOAKTÍVNY MATERIÁL

Rádioaktívny materiál - štiepny (urán-233 a 235, plutónium-238, 239 a 241, alebo akákoľvek kombinácia týchto rádionuklidov); - osobitnej formy (nerozptýlený pevný rádioaktívny materiál, alebo tesne uzavreté puzdro, ktoré obsahuje rádioaktívny materiál); - prístroje s týmito látkami, kovové tórium, kovový urán, dusičnan uranylu v roztoku alebo pevný a ďalšie